

ที่ นร ๐๒๑๔/๖๗๐๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กท ๑๐๓๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๘

เรื่อง การปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย คำว่าที่สุด ที่ มท ๐๓๑๑.๑/๕๐๔๒ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๓๘

ตามที่ได้เสนอหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ที่ได้รับปรับปรุงใหม่ไปเพื่อดำเนินการ นั้น

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีข้อสังเกตที่ควรพิจารณา ดังนี้

๑. การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งไว้ แต่หลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าว อาทิเช่น

๑.๑ การจัดตั้งตำบล พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ มาตรา ๒๔ มีหมู่บ้านรวม ๒๐ หมู่บ้าน แต่หลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบลที่กระทรวงมหาดไทยเสนอกำหนดจำนวนหมู่บ้านไว้ ๖ หมู่บ้าน หรือ ๘ หมู่บ้าน แล้วแต่กรณี ซึ่งในกรณีนี้หากเห็นว่าพระราชบัญญัตินี้ได้ใช้บังคับมานานแล้ว สมควรที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันก่อนการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว

๑.๒ การจัดตั้งกิ่งอำเภอ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ บัญญัติให้การจัดตั้งกิ่งอำเภอจะต้องเป็นอำเภอที่มีท้องที่กว้างขวาง การตรวจตราโดยตลอดทำได้ยากอยู่ห่างไกลจากที่ว่าการอำเภอและเป็นท้องที่เล็กไม่สมควรจัดตั้ง เป็นอำเภอหรือขึ้นอยู่กับด้านการปกครอง และจะต้องมีความจำเป็นในการปกครอง แต่หลักการที่กระทรวงมหาดไทยเสนอไม่มีหลักเกณฑ์ที่แสดงว่าเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว
สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ ฯ ที่กระทรวงมหาดไทยเสนอให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายด้วย

๒. หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ได้แยกประเภทออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภท ชุมชนหนาแน่นและชุมชนห่างไกล โดยเฉพาะชุมชนหนาแน่น ในหลักการแล้วควรคิดคำนวณจากความหนาแน่นของประชากรพร้อมกับจำนวนหลังคาเรือนต่อพื้นที่ ไม่ควรคิดจำนวนของประชากรหรือจำนวนหลังคาเรือนอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว เพราะการคิดอย่างใดอย่างหนึ่งอาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ในทางปฏิบัติ การจัดตั้งย่อมจะพิจารณาหลักเกณฑ์ขั้นต่ำสุดที่เป็นประโยชน์ไว้ก่อน หลักเกณฑ์ที่สูงกว่าจะไม่นำมาพิจารณาด้วย จึงสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นองค์ประกอบไว้พร้อมกันและในการเสนอเรื่องมายัง คณะรัฐมนตรีเพื่อขอจัดตั้งสมควรมีแผนที่แสดงที่ตั้งการคมนาคมโดยสังเขปเพื่อให้เกิดความชัดเจน ในการพิจารณาด้วย

๓. การกำหนดข้อยกเว้นของหลักเกณฑ์การจัดตั้งอำเภอในกรณีที่มีเหตุผล ความจำเป็น ทางการปกครองและการบริการประชาชน และข้อยกเว้นของหลักเกณฑ์ทั้งหมดในกรณีมีความจำเป็น ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองเป็นพิเศษมีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรม ซึ่งมีความหมายค่อนข้างกว้าง เช่นเดียวกับข้อยกเว้นของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๔ ให้กระทรวงมหาดไทยไปพิจารณาปรับปรุง ข้อยกเว้นดังกล่าวซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้รับไปพิจารณาแล้วได้พิจารณาปรับปรุงทั้งหลักเกณฑ์ และข้อยกเว้น โดยข้อยกเว้นยังคงมีลักษณะค่อนข้างกว้าง เช่นเดียวกับมติคณะรัฐมนตรีเดิม

๔. การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่เป็นการจัดตั้งส่วนราชการในราชการ บริหารส่วนภูมิภาคขึ้นใหม่ โดยมีที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอและอำเภอ ในสังกัดของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบหัวหน้าสำนักงาน ซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีหน่วยงานของส่วนราชการ ในราชการบริหารส่วนภูมิภาคของกรมสรรพากรตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ มาตรา ๖๔ ถึงมาตรา ๖๖ และต้องมีส่วนราชการของกรมอื่นที่มีความจำเป็นในการให้บริการประชาชนไป พร้อมกันในคราวเดียวกันด้วย อาทิเช่น สาธารณสุขอำเภอ ที่ดินอำเภอ สำนักงานการประมง ศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอและอื่น ๆ ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณและอัตรากำลังข้าราชการ ในการดำเนินการบางหน่วยงานอาจไม่มีความพร้อมในด้านงบประมาณและอัตรากำลังข้าราชการ

/เพราะต้อง ...

เพราะต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ซึ่งให้ระงับการเพิ่มอัตราค่าจ้างข้าราชการ สมควรที่จะได้พิจารณาดำเนินการในภาพรวมของการจัดตั้งส่วนราชการทั้งระบบไปพร้อมกันด้วย เพราะหากจัดตั้งกิ่งอำเภอหรืออำเภอใหม่โดยมีหน่วยบริการประชาชนไม่ครบถ้วน การบริการประชาชนก็จะไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

๕. ปัจจุบันการสื่อสาร การคมนาคม และเทคโนโลยี ได้ก้าวหน้าไปมาก การบริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนสามารถดำเนินการได้หลายวิธี การจัดตั้งส่วนราชการที่บริการประชาชนควรดำเนินการในส่วนที่จำเป็นจริง ๆ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและผลประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับด้วย มิใช่มองภาพการขยายส่วนราชการในด้านเดียว เพราะการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่มีผลกระทบต่อส่วนราชการหลายแห่งและงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก และมีภาระผูกพันงบประมาณแผ่นดินทุกปีซึ่งเป็นผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๖. ปัจจุบันการจัดตั้งกิ่งอำเภอ กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ โดยจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และมีได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่เนื่องจากการจัดตั้งกิ่งอำเภอเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่มีฐานะเสมือนอำเภอตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ มาตรา ๖๔ และจะมีผลต่อการจัดตั้งเป็นอำเภอต่อไป สมควรกำหนดเป็นนโยบายให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเช่นเดียวกับการจัดตั้งอำเภอ

๗. นอกจากนี้ในการขอจัดตั้งอำเภอเป็นกรณีพิเศษ โดยขอยกเว้นไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดเนื่องในโอกาสพิเศษเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่ โดยมิได้มีการเตรียมความพร้อมมาก่อนจะมีผลกระทบต่อส่วนราชการอื่นในด้านอัตราค่าจ้างและงบประมาณเป็นจำนวนมากยิ่งกว่าการจัดตั้งอำเภอตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนด สมควรให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเสนอยกฐานะกิ่งอำเภอที่มีอยู่แล้วเพื่อขอจัดตั้งเป็นอำเภอในโอกาสพิเศษจะเหมาะสมกว่า

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๔ ลงมติเห็นชอบหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และผู้แทนหน่วยงาน

- ๕ -

ที่เกี่ยวข้องได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยให้กระทรวงมหาดไทยรับข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรีไปพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะ
ปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๑ เพื่อให้หลักเกณฑ์ในเรื่องนี้มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวขึ้น

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางอาภา สัมครการ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
23 พ.ค. 2539

สำนักนิติธรรม

โทร. ๒๘๒๔๐๔๔

โทรสาร ๒๘๒๔๐๔๔

นอ. 23 พค 39
 นว. 22 พค 39
 ทน. 22 พค 39
 ทน. 22 พค 39
 รนท. 23 พค 39
 รนท. 23 พค 39

ที่ นร ๐๒๑๔/ว(ล)๖๗๑๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กท ๑๐๓๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๔

เรื่อง การปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ

เรียน รัฐ-กค., กข., เลขา-สมช., เลขา-สศช.

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๒๐๓/ว(ล) ๔๑๙๓, ๔๑๙๑
ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๔สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๑.๑/๕๐๙๒
ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๓๔ พร้อมเอกสาร

ตามที่แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวงมหาดไทยรับข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่เห็นว่า ข้อยกเว้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอที่กำหนดว่า กรณีเกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงของชาติ เป็นสภาพท้องที่ชายแดนที่มีหรืออาจจะมีปัญหาทางการเมืองหรือเป็นสภาพท้องที่ป่าหรือทุรกันดารให้จัดตั้งอำเภอเป็นกรณีพิเศษได้นั้นเป็นการกำหนดหลักการไว้อย่างกว้าง ๆ และได้ใช้บังคับมานานแล้ว สมควรมีการปรับปรุงเพื่อให้การพิจารณาชัดเจนยิ่งขึ้น จึงมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณาร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาสภาพท้องที่ที่ขอจัดตั้งอำเภอเป็นกรณีพิเศษ เพื่อวางเป็นกรอบในการดำเนินการแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป นั้น

บัดนี้ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ซึ่งได้พิจารณาปรับปรุงร่วมกับผู้แทนสำนักงาน ก.พ. และสำนักงานงบประมาณ ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีข้อสังเกตที่ควรพิจารณา ดังนี้

๑. การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งไว้ แต่หลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าว อาทิเช่น

๑.๑ การจัดตั้งตำบล พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ มาตรา ๒๔ มีหมู่บ้านราว ๒๐ หมู่บ้าน แต่หลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบลที่กระทรวงมหาดไทยเสนอกำหนดจำนวนหมู่บ้านไว้ ๖ หมู่บ้าน หรือ ๘ หมู่บ้าน แล้วแต่กรณี ซึ่งในกรณีนี้หากเห็นว่าพระราชบัญญัตินี้ได้ใช้บังคับมานานแล้ว สมควรที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันก่อนการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว

๑.๒ การจัดตั้งกิ่งอำเภอ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ บัญญัติให้การจัดตั้งกิ่งอำเภอจะต้องเป็นอำเภอที่มีท้องที่กว้างขวาง การตรวจตราโดยตลอดหาโดยยากอยู่ห่างไกลจากที่ว่าการอำเภอและเป็นท้องที่เล็กไม่สมควรจัดตั้งเป็นอำเภอหรือจัดตั้งในด้านการปกครอง และจะต้องมีความจำเป็นในการปกครอง แต่หลักการที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แสดงว่าเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว

สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ ฯ ที่กระทรวงมหาดไทยเสนอให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายด้วย

๒. หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ได้แยกประเภทออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภท ชุมชนหนาแน่นและชุมชนห่างไกล โดยเฉพาะชุมชนหนาแน่นในหลักการแล้วควรคิดคำนวณจากความหนาแน่นของประชากรพร้อมกับจำนวนหลังคาเรือนต่อพื้นที่ไม่ควรคิดจำนวนของประชากรหรือจำนวนหลังคาเรือนอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว เพราะการคิดอย่างใดอย่างหนึ่งอาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ในทางปฏิบัติการจัดตั้งย่อมจะพิจารณาหลักเกณฑ์ขั้นต่ำสุดที่เป็นประโยชน์ไว้ก่อน หลักเกณฑ์ที่สูงกว่าจะไม่นำมาพิจารณาด้วย จึงสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นองค์ประกอบไว้พร้อมกันและในการเสนอเรื่องมายังคณะรัฐมนตรี เพื่อขอจัดตั้งสมควรมีแผนที่แสดงที่ตั้งการคมนาคมโดยสังเขป เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณาด้วย

๓. การกำหนดข้อยกเว้นของหลักเกณฑ์การจัดตั้งอำเภอในการที่มีเหตุผล ความจำเป็นทางการปกครองและการบริการประชาชน และข้อยกเว้นของหลักเกณฑ์ทั้งหมดในการที่มีความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองเป็นพิเศษมีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรม ซึ่งมีความหมายค่อนข้างกว้างเช่นเดียวกับข้อยกเว้นของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๔ ให้กระทรวงมหาดไทยไปพิจารณาปรับปรุงข้อยกเว้นดังกล่าวซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้รับไปพิจารณาแล้วได้พิจารณาปรับปรุงทั้งหลักเกณฑ์และข้อยกเว้น โดยข้อยกเว้นยังคงมีลักษณะค่อนข้างกว้างเช่นเดียวกับมติคณะรัฐมนตรีเดิม

๔. การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่เป็นการจัดตั้งส่วนราชการในราชการบริหารส่วนภูมิภาคชั้นใหม่ โดยมีที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอและอำเภอ ในสังกัดของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบหัวหน้าสำนักงาน ซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีหน่วยงานของส่วนราชการในราชการบริหารส่วนภูมิภาคของกรมสรรพากรตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ มาตรา ๖๔ ถึงมาตรา ๖๖ และต้องมีส่วนราชการของกรมอื่นที่มีความจำเป็นในการให้บริการประชาชนไปพร้อมกันในคราวเดียวกันด้วย อาทิเช่น สาธารณสุขอำเภอ ที่ดินอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอและอื่น ๆ ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณและอัตรากำลังข้าราชการในการดำเนินการบางหน่วยงานอาจไม่มีความพร้อมในด้านงบประมาณและอัตรากำลังของข้าราชการ เพราะต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ซึ่งให้ระงับการเพิ่มอัตรากำลังข้าราชการ สมควรที่จะได้พิจารณาดำเนินการในภาพรวมของการจัดตั้งส่วนราชการทั้งระบบไปพร้อมกันด้วย เพราะหากจัดตั้งกิ่งอำเภอหรืออำเภอใหม่โดยมีหน่วยบริการประชาชนไม่ครบถ้วน การบริการประชาชนก็จะไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

๕. ปัจจุบันการสื่อสาร การคมนาคม และเทคโนโลยี ได้ก้าวหน้าไปมาก การบริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนสามารถดำเนินการได้หลายวิธี การจัดตั้งส่วนราชการที่บริการประชาชนควรดำเนินการในส่วนที่จำเป็นจริง ๆ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและผลประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับด้วย มิใช่มองภาพการขยายส่วนราชการในด้านเดียวเพราะการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่มีผลกระทบต่อส่วนราชการหลายแห่งและงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก และมีภาระผูกพันงบประมาณแผ่นดินทุกปีซึ่งเป็นผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๖. ปัจจุบันการจัดตั้งกิ่งอำเภอ กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ โดยจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และมีได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่เนื่องจากการจัดตั้งกิ่งอำเภอเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่มีฐานะเสมือนอำเภอตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ มาตรา ๖๔ และจะมีผลต่อการจัดตั้งเป็นอำเภอต่อไป สมควรกำหนดเป็นนโยบายให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเช่นเดียวกับการจัดตั้งอำเภอ

๗. นอกจากนี้ในการขอจัดตั้งอำเภอเป็นกรณีพิเศษ โดยขอยกเว้นไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดเนื่องในโอกาสพิเศษเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่ โดยมิได้มีการเตรียมความพร้อมมาก่อนจะมีผลกระทบต่อส่วนราชการอื่นในด้านอัตรากำลังและงบประมาณเป็นจำนวนมากยิ่งกว่าการจัดตั้งอำเภอตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนด สมควรให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเสนอขอรุณการตั้งกิ่งอำเภอที่มีอยู่แล้วเพื่อขอจัดตั้งเป็นอำเภอในโอกาสพิเศษจะเหมาะสมกว่า

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ ลงมติเห็นชอบหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยให้กระทรวงมหาดไทยรับข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๑ เพื่อให้หลักเกณฑ์ในเรื่องนี้มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวขึ้น

จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางอาภา สมักรการ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

สำนักนิติธรรม

โทร. ๒๕๒๔๑๔๔

โทรสาร ๒๕๒๔๑๔๕

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
23 พ.ค. 2539

ขอ. 23 พ.ค. 39
นช. นช.
หน. น.
หน. จ.
หน.ท.
จนท. พยท./พช.

ที่ นร ๐๒๑๔/๖๗๑๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กท ๑๐๓๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๘

เรื่อง การปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ

๖๗๑๑

เรียน เลขา-ก.พ.,ผอ-สงป.

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๑๔/๒๓๕๒-๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๑.๑/๕๐๘๒

ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๓๘ และเอกสาร

ตามที่แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ระงับการขออนุมัติจัดตั้งอำเภอ ยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ และการตั้งกิ่งอำเภออื่น ๆ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอไว้ก่อน และให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดการพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งอำเภอตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๘ ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ เดือน โดยให้พิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านไปในคราวเดียวกัน ทั้งนี้ ให้เชิญผู้แทนสำนักงาน ก.พ. และผู้แทนสำนักงานงบประมาณร่วมพิจารณาด้วย นั้น

บัดนี้ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ซึ่งได้พิจารณาปรับปรุงร่วมกับผู้แทนสำนักงาน ก.พ. และสำนักงานงบประมาณ ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดครบถ้วนตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีข้อสังเกตที่ควรพิจารณา ดังนี้

๑. การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งไว้ แต่หลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยเสนอไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าว อาทิเช่น

๑.๑ การจัดตั้งตำบล พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ มาตรา ๒๘ มีหมู่บ้านรวม ๒๐ หมู่บ้าน แต่หลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบลที่กระทรวงมหาดไทยเสนอกำหนดจำนวน

/หมู่บ้านไว้ ...

- ๒ -

หมู่บ้านไว้ ๖ หมู่บ้าน หรือ ๘ หมู่บ้าน แล้วแต่กรณี ซึ่งในกรณีนี้หากเห็นว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ใช้บังคับมานานแล้ว สมควรที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันก่อนการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว

๑.๒ การจัดตั้งกิ่งอำเภอ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ บัญญัติให้การจัดตั้งกิ่งอำเภอจะต้องเป็นอำเภอที่มีท้องที่กว้างขวาง การตรวจตราโดยตลอดทำโดยยากอยู่ห่างไกลจากที่ว่าการอำเภอและเป็นท้องที่เล็กไม่สมควรจัดตั้งเป็นอำเภอหรือจัดตั้งขึ้นในการปกครอง และจะต้องมีความจำเป็นในการปกครอง แต่หลักการที่กระทรวงมหาดไทยเสนอไม่มีหลักเกณฑ์ที่แสดงว่าเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว

สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ ฯ ที่กระทรวงมหาดไทยเสนอให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายด้วย

๒. หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ได้แยกประเภทออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภท ชุมชนหนาแน่นและชุมชนห่างไกล โดยเฉพาะชุมชนหนาแน่นในหลักการแล้วควรคิดคำนวณจากความหนาแน่นของประชากรพร้อมกับจำนวนหลังคาเรือนต่อพื้นที่ไม่ควรคิดจำนวนของประชากรหรือจำนวนหลังคาเรือนอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว เพราะการคิดอย่างใดอย่างหนึ่งอาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ในทางปฏิบัติการจัดตั้งย่อมจะพิจารณาหลักเกณฑ์ขั้นต่ำสุดที่เป็นประโยชน์ไว้ก่อน หลักเกณฑ์ที่สูงกว่าจะไม่นำมาพิจารณาด้วย จึงสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นองค์ประกอบไว้พร้อมกันและในการเสนอเรื่องมายังคณะรัฐมนตรีเพื่อขอจัดตั้งสมควรมีแผนที่แสดงที่ตั้งการคมนาคมโดยสังเขปเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณาด้วย

๓. การกำหนดข้อยกเว้นของหลักเกณฑ์การจัดตั้งอำเภอในกรณีที่มีเหตุผล ความจำเป็นทางการปกครองและการบริการประชาชน และข้อยกเว้นของหลักเกณฑ์ทั้งหมดในกรณีมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครองเป็นพิเศษมีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรม ซึ่งมีความหมายค่อนข้างกว้างเช่นเดียวกับข้อยกเว้นของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๙ ให้กระทรวงมหาดไทยไปพิจารณาปรับปรุง

/ข้อยกเว้น ...

ข้อยกเว้นดังกล่าวซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้รับไปพิจารณาแล้วได้พิจารณาปรับปรุงทั้งหลักเกณฑ์ และข้อยกเว้น โดยข้อยกเว้นยังคงมีลักษณะค่อนข้างกว้าง เช่นเดียวกับมติคณะรัฐมนตรีเดิม

๔. การจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอใหม่เป็นการจัดตั้งส่วนราชการในราชการบริหารส่วนภูมิภาคชั้นใหม่ โดยมีที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอและอำเภอ ในสังกัดของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบหัวหน้าสำนักงาน ซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีหน่วยงานของส่วนราชการ ในราชการบริหารส่วนภูมิภาคของกรมสรรพากรตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ มาตรา ๖๔ ถึงมาตรา ๖๖ และต้องมีส่วนราชการของกรมอื่นที่มีความจำเป็นในการให้บริการประชาชนไป พร้อมกันในคราวเดียวกันด้วย อาทิเช่น สาธารณสุขอำเภอ ที่ดินอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอและอื่น ๆ ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณและอัตรากำลังข้าราชการ ในการดำเนินการบางหน่วยงานอาจไม่มีความพร้อมในด้านงบประมาณและอัตรากำลังของข้าราชการ เพราะต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ ซึ่งให้ระงับการเพิ่มอัตรากำลัง ข้าราชการ สมควรที่จะได้พิจารณาดำเนินการในภาพรวมของการจัดตั้งส่วนราชการทั้งระบบไป พร้อมกันด้วย เพราะหากจัดตั้งกิ่งอำเภอหรืออำเภอใหม่โดยมีหน่วยบริการประชาชนไม่ครบถ้วน การบริการประชาชนก็จะไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

๕. ปัจจุบันการสื่อสาร การคมนาคม และเทคโนโลยี ได้ก้าวหน้าไปมาก การบริการ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนสามารถดำเนินการได้หลายวิธี การจัดตั้งส่วนราชการที่บริการ ประชาชนควรดำเนินการในส่วนที่จำเป็นจริง ๆ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและ ผลประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับด้วย มิใช่มองภาพการขยายส่วนราชการในด้านเดียวเพราะ การจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่มีผลกระทบต่อส่วนราชการหลายแห่งและงบประมาณแผ่นดินเป็น จำนวนมาก และมีภาระผูกพันงบประมาณแผ่นดินทุกปีซึ่งเป็นผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๖. ปัจจุบันการจัดตั้งกิ่งอำเภอ กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการไปตามบทบัญญัติ ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ โดยจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และมีได้นำ เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่เนื่องจากการจัดตั้งกิ่งอำเภอเป็นการจัดตั้งส่วนราชการชั้นใหม่มี ฐานะเสมือนอำเภอตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฯ มาตรา ๖๔ และจะมีผลต่อการจัดตั้ง

12/38

- ๔ -

เป็นอำเภอต่อไป สมควรกำหนดเป็นนโยบายให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเช่นเดียวกับการจัดตั้ง
อำเภอ

๑. นอกจากนี้ในการขอจัดตั้งอำเภอเป็นกรณีพิเศษ โดยขอยกเว้นไม่ปฏิบัติตาม
หลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดเนื่องในโอกาสพิเศษเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่ โดยมีได้มี
การเตรียมความพร้อมมาก่อนจะมีผลกระทบต่อส่วนราชการอื่นในด้านอัตรากำลังและงบประมาณเป็น
จำนวนมากยิ่งกว่าการจัดตั้งอำเภอตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนดสมควรให้กระทรวง
มหาดไทยพิจารณาเสนอขออนุญาตตั้งอำเภอที่มีอยู่แล้วเพื่อขอจัดตั้งเป็นอำเภอในโอกาสพิเศษจะ
เหมาะสมกว่า

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๔ ลงมติเห็นชอบหลักเกณฑ์
การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และผู้แทนหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยให้กระทรวงมหาดไทยรับข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรีไปพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะ
ปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๑ เพื่อให้หลักเกณฑ์ในเรื่องนี้มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางอาภา สัมครการ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักนิติธรรม

โทร. ๒๔๒๔๑๔๕

โทรสาร ๒๔๒๔๑๔๕

ขอ.....
 ๒๔/๓๐/๒๕๓๔
 ๒๔/๓๐/๒๕๓๔
 ๒๔/๓๐/๒๕๓๔
 ๒๔/๓๐/๒๕๓๔
 ๒๔/๓๐/๒๕๓๔

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0311.1/ 5092

พท. ลทค. --๖๐1.
21 มี.ค. 39 (ค.ศ. 13.2024)

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท 10200

20 มีนาคม 2539

26/38

เรื่อง การปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ที่ นร 0214/2351 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2539

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี จำนวน 140 ชุด
2. ร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ จำนวน 140 ชุด 2 มีด

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2539 ให้ระงับการอนุมัติจัดตั้งกิ่งอำเภอ ยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ และการตั้งกิ่งอำเภออื่น ๆ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอไว้ก่อน และให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดการพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดอำเภอตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2538 ให้แล้วเสร็จภายใน 1 เดือน โดยให้พิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ตำบลและหมู่บ้านไปในคราวเดียวกัน และให้เชิญผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงบประมาณ ร่วมพิจารณาด้วย นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ร่วมกับผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. และผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี เสร็จเรียบร้อยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี ที่ได้แนบเวียนมาพร้อมนี้

สำหรับการจัดตั้งกิ่งอำเภอและอำเภอ กระทรวงมหาดไทยมีจุดมุ่งหมายจัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ทางด้านการปกครอง และการให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ชุมชนห่างไกล และพื้นที่ที่มีชุมชนหนาแน่น ซึ่งมีปริมาณงานมากเกินกว่าหน่วยการปกครองเดิมจะให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งหน่วยการปกครองระดับกิ่งอำเภอ/อำเภอเพิ่มขึ้น แต่การจัดตั้งกิ่งอำเภอ/อำเภอไม่จำเป็นต้องมีส่วนราชการต่าง ๆ ครบทุกส่วน เนื่องจากบางพื้นที่ไม่มีลักษณะงานของส่วนราชการนั้น หรือ

/บางส่วนราชการ ...

บางส่วนราชการอาจไม่มีความพร้อมที่จะจัดข้าราชการไปปฏิบัติหน้าที่ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่า เพื่อมิให้มีผลกระทบในด้านอัตรากำลังของส่วนราชการต่าง ๆ กรณีที่มีการจัดตั้งกิ่งอำเภอ/อำเภอขึ้นใหม่ จึงควรให้ส่วนราชการที่มีความพร้อมและมีความจำเป็นที่จะต้องให้บริการประชาชน ดำเนินการเกลี้ยอัตรา กำลังข้าราชการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่กิ่งอำเภอ/อำเภอ ไปก่อน ตามความเหมาะสม¹

ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงขออนุมัติคณะรัฐมนตรี เพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ในการพิจารณาจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรหาร ศิลปอาชา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการปกครองท้องที่

โทร. 2219121 2229888

โทรสาร 2214850

หน่วยงาน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ความเป็นมา	มติคณะรัฐมนตรี	ผลการดำเนินการ	ความจำเป็น
ในปีงบประมาณ 2539 กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาจัดตั้งกิ่งอำเภอ จำนวน 20 แห่ง ยกฐานะ กิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ จำนวน 20 แห่ง และจัดตั้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เนื่องในมหามงคลวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี โดยไม่ผ่านการเป็นกิ่งอำเภอ เป็นกรณีพิเศษ จำนวน 5 แห่ง ซึ่งสำนักงานงบประมาณได้จัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ 2539 ให้กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการจัดตั้งกิ่งอำเภอ จำนวน 20 แห่ง ยกฐานะ กิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ จำนวน 20 แห่ง และจัดตั้งอำเภอ เฉลิมพระเกียรติ ฯ จำนวน 5 แห่ง แล้ว คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2539 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการตั้งอำเภอเฉลิม- พระเกียรติ ฯ จำนวน 5 แห่ง และให้รับทราบของอนุมัติ	1) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2526 กำหนด หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ 2) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2539 ให้ ะรับการขออนุมัติจัดตั้งกิ่งอำเภอ ยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ และการตั้งกิ่งอำเภออื่น ๆ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอไว้ก่อน และให้กระทรวง มหาดไทยเร่งพิจารณาปรับปรุง หลักเกณฑ์การตั้งอำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ไปในคราวเดียวกัน	1. กระทรวงมหาดไทยได้ ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2539 โดยเชิญผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ และ ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ร่วมประชุมกับคณะทำงานพิจารณา ปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2539 และวันที่ 5 มีนาคม 2539 พิจารณาดำเนินการปรับปรุง หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ เสนอ	1) เพื่อให้การพิจารณาจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ ได้มีหลักเกณฑ์ในการ พิจารณาเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล มีความ เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพ สังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไป 2) ประชาชนในพื้นที่ที่จะจัดตั้งกิ่งอำเภอหรือ ยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ ได้รับทราบ เรื่องการจัดตั้งกิ่งอำเภอ และยกฐานะกิ่งอำเภอ ขึ้นเป็นอำเภอในงบประมาณ 2539 โดยทั่วกันแล้ว ซึ่งในส่วน ของประชาชนได้มีการสละทรัพย์สินและ แรงงาน เพื่อก่อสร้างอาคารที่ว่าการกิ่งอำเภอ ชั่วคราว ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับงบประมาณ ก่อสร้างอาคารที่ว่าการกิ่งอำเภอ (ถาวร) หาก ะรับไม่ได้รับการจัดตั้ง อาจมีผลกระทบทางด้าน จิตใจเป็นอย่างมาก

28/38

บัญชีหมายเลข 1
หน้า 2

เรื่อง การปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ
หน่วยงาน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

เรื่องเดิม

ความเป็นมา	มติคณะรัฐมนตรี คำสั่ง เรื่องที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	ความจำเป็น
จัดตั้งอำเภอ ยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ และการตั้ง กิ่งอำเภออื่น ๆ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอไว้ก่อน และให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดการพิจารณาปรับปรุง หลักเกณฑ์การจัดตั้งอำเภอตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2538 ให้แล้วเสร็จภายใน 1 เดือน โดยให้ พิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ตำบล และ หมู่บ้านไปเป็นคราวเดียวกัน โดยให้เชิญผู้แทนสำนักงานก.พ. และผู้แทนสำนักงานงบประมาณร่วมพิจารณาด้วย กระทรวงมหาดไทยจึงได้ดำเนินการปรับปรุง หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติใช้เป็นแนวทาง ปฏิบัติต่อไป		รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อโปรดพิจารณา 2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง มหาดไทย ได้พิจารณาหลักเกณฑ์การ จัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และ อำเภอ ของคณะทำงานแล้ว ได้โปรด ฯให้ข้อสังเกตให้แก้ไขปรับปรุงให้ เหมาะสมยิ่งขึ้น และได้โปรดให้ความ เห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อ พิจารณา	

เรื่อง การปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ
หน่วยงาน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

บัญชีหมายเลข 2 - 1
หน้า 1

เรื่อง เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

ประเด็นสำคัญของปัญหา	วัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหา	ความเร่งด่วน	ข้อเท็จจริง ข้อมูล รายละเอียด พหุติการณ ัญหาอุปสรรค แนวโน้ม ความเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนการดำเนินงาน
มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2539 ให้ระงับการขออนุมัติจัดตั้งกิ่งอำเภอ ยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ และการตั้งกิ่งอำเภออื่น ๆ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอไว้ก่อน และให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดการพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การตั้งอำเภอ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2538 ให้แล้วเสร็จภายใน 1 เดือน โดยให้พิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ไปในคราวเดียวกัน ทั้งนี้ ให้เชิญผู้แทนสำนักงาน ก.พ. และ ผู้แทนสำนักงานประมาณร่วมพิจารณาด้วย	เพื่อให้หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพสังคมในปัจจุบันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป	ภายในเดือนมีนาคม 2539	1. กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2539 โดยเชิญผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงานประมาณ และผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ร่วมประชุมกับคณะทำงานพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2539 และวันที่ 5 มีนาคม 2539 พิจารณาดำเนินการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อโปรดพิจารณา 2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ ของคณะทำงานแล้ว ได้โปรดให้ข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และได้โปรดให้ความเห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง	ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	สรุป
1) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2526 กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ 2) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2539 ให้ระงับการขออนุมัติจัดตั้งกิ่งอำเภอ ยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็น อำเภอ และการตั้งกิ่งอำเภออื่น ๆ ตามที่กระทรวงมหาดไทย เสนอไว้ก่อน และให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดการพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ตำบล หมู่บ้านไป คราวเดียวกัน	ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงานประมาณ และผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เห็นชอบร่างหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ	กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ โดยเชิญผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ร่วมประชุมกับคณะทำงานพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอของกรมการปกครอง เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ เพื่อดำเนินการต่อไป

ร่าง

หลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ

1. การจัดตั้งหมู่บ้าน1.1 กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

- 1) เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 1,200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 240 บ้าน
- 2) เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่ต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน
- 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

1.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

- 1) เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน
- 2) เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่ต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 40 บ้าน
- 3) ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิมไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร
- 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. การจัดตั้งตำบล2.1 กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

- 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 4,800 คน หรือ
- 2) มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 8 หมู่บ้าน
- 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

2.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

- 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 3,600 คน
- 2) มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 6 หมู่บ้าน
- 3) ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิมไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร
- 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

3. การจัดตั้งกิ่งอำเภอ

3.1 กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

- 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 30,000 คน หรือ
- 2) มีตำบลไม่น้อยกว่า 5 ตำบล
- 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดและ
สภาจังหวัด

3.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

- 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 15,000 คน หรือ
- 2) มีตำบลไม่น้อยกว่า 4 ตำบล
- 3) ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ต้องห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิม 25 กิโลเมตร
- 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดและสภาจังหวัด

4. การจัดตั้งอำเภอ

- 1) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ
- 2) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นทางการปกครอง
และการบริการประชาชน คือ มีราษฎรตั้งแต่ 30,000 คนขึ้นไป
- 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดและสภาจังหวัด

5. การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอใด หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ข้างต้น แต่มีเหตุผล
ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองเป็นพิเศษ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอ
คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณีไป

**ตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอ และอำเภอ
ตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2526 กับหลักเกณฑ์ที่ปรับปรุงใหม่**

หลักเกณฑ์ตามมติ ครม. ดว. 1 พ.ธ.2526	หลักเกณฑ์ใหม่	เหตุผล
1. การจัดตั้งหมู่บ้าน 1.1 เป็นชุมชนที่มีพลเมืองตั้งแต่ 400 คนขึ้นไป หรือมีจำนวนบ้านตั้งแต่ 40 บ้านขึ้นไป 1.2 เป็นชุมชนห่างจากชุมชนเดิม 6 กิโลเมตร 1.3 ต้องได้รับความเห็นชอบจากอปท.ประชาชนในหมู่บ้านเดิม สภาตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ	1. การจัดตั้งหมู่บ้าน 1.1 กรณีเป็นชุมชนชนบทชนเผ่า 1) เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 1,200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 240 บ้าน 2) เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่ต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ 1.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล 1) เป็นชุมชนที่มีราษฎรไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน 2) เมื่อแยกหมู่บ้านแล้ว หมู่บ้านใหม่ ต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 40 บ้าน 3) ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิมไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ	1. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้านให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งมีชุมชนอยู่ 2 ลักษณะ คือ ชุมชนหนาแน่น และชุมชนห่างไกล 2. ถิ่นเกณฑ์เดิมหมู่บ้านละ 5 คน ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัวขยาย เป็นครอบครัวเดี่ยว 3. กรณีเป็นชุมชนชนบทชนเผ่า พิจารณาจากความสามารถของผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ควรจะรับผิดชอบดูแลราษฎร ได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพไม่เกิน 600 คน หรือ 120 บ้าน 4. กรณีเป็นชุมชนห่างไกล พิจารณาจากชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนเดิมตั้งแต่ 6 กิโลเมตร ขึ้นไป ซึ่งเป็นระยะทางที่ประชาชน ไม่สามารถไปติดต่อกับผู้ใหญ่บ้านได้โดยสะดวก จำเป็นที่จะต้องตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ เพื่อปกครองดูแลประชาชนในชุมชนนั้น ทั้งนี้ จะต้องมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 40 บ้าน ตามหลักเกณฑ์เดิม หรือมีประชาชนไม่น้อยกว่า 200 คน ตามเกณฑ์เดิมบ้านละ 5 คน

หลักเกณฑ์ตามมติ ครม. ลว. 1 พ.ศ. 2526	หลักเกณฑ์ใหม่	เหตุผล
2. การจัดตั้งตำบล 2.1 มีจำนวนพลเมืองตั้งแต่ 3,200 คนขึ้นไป 2.2 มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 8 หมู่บ้านขึ้นไป 2.3 ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลเดิม	2. การจัดตั้งตำบล 2.1 กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 4,800 คน หรือ 2) มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 8 หมู่บ้าน 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ 2.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล 1) มีราษฎรไม่น้อยกว่า 3,600 คน หรือ 2) มีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 6 หมู่บ้าน 3) ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิมไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ	1. ปัจจุบันตำบลทุกตำบลจะมีการบริหารงานในรูปแบบของสภาตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแต่กรณี การกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งตำบลจึงพิจารณาถึงประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการบริหารงานของสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลัก จึงกำหนดให้ตำบลหนึ่ง ๆ ควรประกอบด้วย หมู่บ้าน จำนวน 8 หมู่บ้าน เพื่อให้มีจำนวนสมาชิกสภาตำบล ตำบลละ 17 คน หรือมีจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลละ 25 คน ซึ่งจะสามารถบริหารงานของสภาตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพและคล่องตัว ทั้งนี้โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปอื่น เช่น เทศบาลตำบล มีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน เทศบาลเมือง มีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 18 คน เทศบาลนคร มีจำนวน สมาชิก 24 คน เป็นต้น 2. สำหรับชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนเดิมตั้งแต่ 6 กิโลเมตรขึ้นไป แต่มีเหตุผลความจำเป็นในด้านองค์การปกครองที่จะต้องตั้งตำบลแยกต่างหาก เนื่องจากเป็นท้องที่กว้างขวาง ตำบลเดิมไม่สามารถปกครองดูแลท้องที่ได้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดให้ต้องมีราษฎรไม่น้อยกว่า 3,600 คน หรือมีหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 6 หมู่บ้าน

หลักเกณฑ์ตามมติ ครม. ลว. 1 พ.ย.2526	หลักเกณฑ์ใหม่	เหตุผล
8. การจัดตั้งกิ่งอำเภอ 3.1 มีจำนวนพลเมืองตั้งแต่ 20,000 คนขึ้นไป 3.2 ประกอบด้วย 5 ตำบลขึ้นไป 3.3 ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ต้องห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมประมาณ 25 กิโลเมตร หรือ 10 กิโลเมตร กรณีต้องบริการชุมชนใหญ่ 3.4 มีรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ 50,000 บาท ข้อนี้ขึ้นไป 3.5 ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลที่จะรวม	8. การจัดตั้งกิ่งอำเภอ 1) กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น 1.1 มีราษฎรไม่น้อยกว่า 30,000 คน หรือ 1.2 มีตำบลไม่น้อยกว่า 5 ตำบล 1.3 ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รวมตั้งเป็นกิ่งอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และสภาจังหวัด 2) กรณีเป็นชุมชนห่างไกล 2.1 มีราษฎรไม่น้อยกว่า 15,000 คน หรือ 2.2 มีตำบลไม่น้อยกว่า 4 ตำบล 2.3 ที่ว่าการกิ่งอำเภอใหม่ต้องห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมไม่น้อยกว่า 25 กิโลเมตร 2.4 ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของพื้นที่ที่จะรวมตั้งเป็นกิ่งอำเภอ	1. การจัดตั้งกิ่งอำเภอเพื่อประโยชน์ในการปกครอง การบริหาร และการให้บริการประชาชนซึ่งปัจจุบันมีท้องที่ที่จำเป็นต้องจัดตั้งกิ่งอำเภออยู่ 2 ลักษณะ คือ ชุมชนหนาแน่นและชุมชนห่างไกล 2. การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกิ่งอำเภอ ได้พิจารณาจากจำนวนราษฎรเป็นหลัก เนื่องจากเป็นข้อชี้ถึงปริมาณงาน และความรับผิดชอบของรัฐจะต้องจัดให้มีหน่วยบริการปกครองขึ้นรองรับชุมชนเหล่านั้น สำหรับจำนวนตำบลถือเป็นองค์ประกอบของกิ่งอำเภอเท่านั้น ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับปริมาณงาน และความรับผิดชอบของรัฐจะต้องจัดตั้งกิ่งอำเภอแต่อย่างใด ประกอบกับคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นว่า การจัดตั้งตำบลเพิ่มขึ้น จะกระทบต่ออำนาจในการบริหารงานของสภาตำบล และการบริหารบริหารส่วนตำบล ทำให้ไม่สามารถจัดตั้งตำบลเพิ่มขึ้นได้ จึงกำหนดจำนวนตำบลในการจัดตั้งกิ่งอำเภอให้น้อยลงกว่าเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่จะสามารถจัดตั้งกิ่งอำเภอได้ 3. กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น เป็นกรณีที่มีราษฎรอาศัยอยู่จำนวนมาก และมีปริมาณมากเกินกว่าหน่วยการปกครองเดิมจะให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องจัดตั้งกิ่งอำเภอเพิ่มขึ้น โดยถือจำนวนราษฎรที่จะตั้งให้การบริหารการเป็นหลักในการกำหนด ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากอำเภอในปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่จะมีจำนวนราษฎรประมาณ 30,000 - 40,000 คน ซึ่งถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานของอำเภอทั่วไป 4. กรณีเป็นชุมชนห่างไกล เป็นกรณีที่ประชาชนไม่ตามารถติดต่อกับอำเภอเดิมได้สะดวก โดยพิจารณาจากระยะทางห่างไกลเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ ชุมชนที่จะขอตั้งกิ่งอำเภอใหม่ จะต้องอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมไม่น้อยกว่า 25 กิโลเมตร และมีราษฎรไม่น้อยกว่า 15,000 คน

หลักเกณฑ์ตามบท คม. ธว. 1 พ.ธ.2526	หลักเกณฑ์ใหม่	เหตุผล
4. การจัดตั้งอำเภอ 4.1 มีจำนวนพลเมืองตั้งแต่ 25,000 คนขึ้นไป 4.2 ได้ยกฐานะกิ่งอำเภอที่ตั้งมานานแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือไม่น้อยกว่า 3 ปี ในกรณีที่มีเหตุผลจำเป็น 4.3 มีรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ตั้งแต่ 100,000 บาท ต่อปีขึ้นไป 4.4 ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และสภาจังหวัด	4. การจัดตั้งอำเภอ 1) เป็นกิ่งอำเภอมานแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ 2) เป็นกิ่งอำเภอมานแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นทางการปกครองและการบริการประชาชน คือ มีราษฎรตั้งแต่ 30,000 คนขึ้นไป 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และสภาจังหวัด	1. เหตุที่ไม่กำหนดจำนวนราษฎรในการยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอไว้เนื่องจากตามหลักเกณฑ์ใหม่ได้กำหนดจำนวนราษฎรในการจัดตั้งกิ่งอำเภอไว้จำนวน 30,000 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนราษฎรในการจัดตั้งอำเภอตามหลักเกณฑ์เดิม ซึ่งกำหนดไว้เพียง 25,000 คนเท่านั้น กิ่งอำเภอตามหลักเกณฑ์ใหม่จึงมีจำนวนราษฎรมากพอที่จะยกฐานะเป็นอำเภอได้อยู่แล้ว 2. เหตุที่กำหนดระยะเวลาการยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นทางการปกครองและการบริการประชาชน คือมีราษฎรตั้งแต่ 30,000 คนขึ้นไป เหลือ 3 ปี นั้น เนื่องจากกิ่งอำเภอมีการกิจการงานที่ในการบริหารงาน และการบริการประชาชนไม่แตกต่างจากอำเภอ เพื่อส่งเสริมฐานะทางกฎหมายแตกต่างกัน ประกอบกับชุมชนที่ได้จัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอจะมีความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วมากกว่าชุมชนโดยทั่วไป แต่ที่ได้อำนาจมาให้เป็นกิ่งอำเภอมานแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี เพื่อให้กิ่งอำเภอมานในเวลาในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และเตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านอื่น ๆ เช่น อาคาร ที่ว่าการอำเภอ และการจัดให้มีการสาธารณสุขไปท้องถิ่นต่าง ๆ

หลักเกณฑ์ตามมติ ครม. สว. 1 พ.ย.2526	หลักเกณฑ์ใหม่	เหตุผล
6. ไขข้อถกเถียงการตั้งหมู่บ้าน ตำบล และกิ่งอำเภอ 1) มีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ 2) เป็นสภาพท้องถิ่นที่ชายแดนที่มีหรืออาจมีปัญหาทางการเมือง 3) เป็นสภาพท้องถิ่นที่ปะทะหรือมีความขัดแย้ง	การจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบล กิ่งอำเภอและอำเภอ หากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น แต่มีเหตุผลความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองเป็นพิเศษ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งเป็นกรณีไป	1. เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 2. เพื่อสนองตอบนโยบายของรัฐบาล และเพื่อประโยชน์ทางด้านการปกครอง เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งอาจมีความจำเป็น เป็นกรณีพิเศษแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์ ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นการทั่วไป